

PÖYTÄKIRJA
SUOMEN ORTODOKSISEN KIRKON KIRKOLLISKOKOUS
Valamon luostarissa

Kirkolliskokouksen ensimmäinen täysistunto 28. marraskuuta 2016 klo 13.00–15.35

1. Kutsu kirkolliskokoukseen

Suomen ortodoksisen kirkon kirkolliskokous kokoontuu 28. marraskuuta 2016 Valamon Kristuksen kirkastumisen luostarissa.

Kirkolliskokouksen työskentely aloitetaan luostarin pääkirkossa klo 12 toimitettavan rukousspalveluksen jälkeen Valamon kulttuurikeskuksessa.

Kuopiossa 18. toukokuuta 2016

Leo

Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa
Kirkolliskokouksen puheenjohtaja

2. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin Palmusunnuntain avuksihuutostikiira ”Tänään Pyhän Hengen armo kokosi meidät yhteen”.

3. Läsnäolijoiden toteaminen ja tervehdysten lähettäminen

Puheenjohtajana toiminut arkkipiispa Leo avasi I täysistunnon.

Kirkolliskokouksen sihteeri Jari Rantala suoritti nimenhuudon.

Pöytäkirjaan merkittiin kirkolliskokouksen paikalla olevat jäsenet. Itseoikeutetut jäsenet: arkkipiispa **Leo**, metropoliitta **Ambrosius** ja piispa **Arseni**. Papiston edustajat: ylideakoni **Juha Lampinen**, pastori **Ioannis Lampropoulos**, arkkimandriitta **Andreas Larikka**, pastori **Marko Patronen**, pastori **Aleksander Roszczenko**, pastori **Markku Salminen**, arkkimandriitta **Sergei**, pastori **Mikko Sidoroff**, pastori **Aleksej Sjöberg**, pastori **Mikael Sundkvist** ja rovasti **Timo Tynkkynen**. Kanttorien edustajat: **Sofia Laukkanen**, **Juhani Matsi** ja **Varvara Merras-Häyrynen**. Maallikoiden edustajat: **Tuovi Haikala**, **Pirjo Halonen**, **Veikko Halonen**, **Jarmo Ihalainen**, **Martti Kähkönen**, **Maria Lampinen**, **Anatoli Lappalainen**, **Mari Mattila**, **Hannele Meskus**, **Risto Nordell**, **Soili Penttonen**, **Marja Rauhala**, **Juha Riikonen**, **Ulla Saarinen**, **Anna-Katriina Salmikangas**, **Matti Tolvanen**, nunna **Elisabet** (Liisa Toppila) ja **Vesa Uotila**.

Merkitään, että metropoliitta **Elia** oli poissa istunnosta.

Päätettiin lähettää tervehdys Hänen Pyhyydelleen patriarkka **Bartolomeokselle** sekä sisäministeri **Paula Risikolle**. Edustaja Juha Lampisen esityksestä päätettiin lähettää tervehdys kirkolliskokouksesta poissaolevalle metropoliitta **Elialle**.

Päätettiin, että entisen käytännön mukaisesti kirkolliskokouksen sihteeristö huolehtii tervehdysten lähettämisestä.

4. Patriarkan tervehdys

Hänen Pyhyytensä Konstantinopolin, Uuden Rooman, arkkipiispan ja Ekumeenisen patriarkan Bartolomeoksen tervehdys vuoden 2016 Suomen ortodoksisen kirkon papiston ja maallikoiden kokoukselle.

Korkeasti pyhitetty Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa **Leo**, pyhät piispaveljet, kunnioitetut pappismunkit, papisto, maallikot ja kirkolliskokoukseen osallistuvat eri yhteisöjen edustajat pyhässä Ekumeenisen patriarkaatin autonomisessa Suomen ortodoksisessa kirkossa.

Meidän Herramme Jumalan Isän ja Jeesuksen Kristuksen rauha ja Kaikkeinpyhimmän Hengen armo olkoon kanssanne.

Tiedämme, miten hyödyllistä ja rakentavaa Kristuksen suurelle ja pyhälle äitikirkollemme on se, että pyhimmän ortodoksisen kirkkomme edustajat, pyhät piispaveljet, hurskas papisto ja maallikot kokoontuvat säännöllisesti vaihtamaan kokemuksia pelastavan diakonian ja kirkon työn tuloksellisemmaksi toteuttamiseksi ja Jumalan kuvan kunniaksi.

Otimme suurimmalla ilolla vastaan tiedon pyhässä keskuksessamme siitä, että kuluvan kuukauden 28:nä päivänä kokoontuu Uuden-Valamon pyhässä luostarissa Suomen pyhimmän autonomisen kirkon jokavuotinen papiston ja maallikkojen kokous. Tätä kokoontumista keskeisesti linjaa kunniakkaasti ja onnistuneesti Kreetalla pidetty ortodoksisen kirkon Suuri ja Pyhä Synodi, jonka valittuun jäsenkuntaan kuului myös teidän rakas pyhyittenne, rakas veli Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa Leo.

Ihmiseksi tulleen Jumalan Sanan nöyrä palveleminen ihmissuvun pelastamiseksi on lähtökohta kaikkien Häneen uskovien ja kirkossa, taistelevassa seurakunnassa, ponnistelevien yhteistyössä. Sen päämääränä meille, jotka olemme arvollisia johdattamaan hengellisesti Jumalan kansaa, on pyhyys, jota *"ilman ei kukaan ole näkevä Herraa"* (Hep. 12:14). Esimerkin tähän työhön saamme katsoessamme ristiinnaulittua ja ylösnoussutta Jeesusta Kristusta.

Tiedämme merkityksen, jonka Herra antoi kaikkien ykseydelle, *"että he kaikki olisivat yhtä"*. Tästä syystä Pyhä ja Suuri Synodi oli Kaikkeinpyhimmän Hengen avulla osoitus tämän ykseyden ilmenemisestä nykyaikana. Työskentelimme kaikin voimin yhdessä veljiemme kirkonjohtajien ja pyhien esipaimenten kanssa Synodin koollekutsumiseksi ja yksimielisten päätösten aikaansaamiseksi sen asialistan teemoihin.

Suuren ja Pyhän Synodin toteutuneet päätökset tarjoavat varmasti merkittävän avun pyhien ortodoksisten veljeskirkkojen työssä diakoniassa ja todistuksessa. Näin on erityisesti maissa, joissa suurin osa kansasta muodostuu heterodokseista, joiden uskonnollinen, kulttuurinen ja hengellinen perusta on merkittävästi erilainen kuin ortodokseilla. Tällainen tilanne vallitsee myös teidän arktisessa Suomen maassanne.

Keskitymme tässä tervehdyksessämme viittaamaan Suuren ja Pyhän Synodin päätökseen koskien perheen pyhää liittoa, joka länsimaaisissa yhteiskunnissa on maallistumisesta ja arvojen

suhteellistamisesta johtuen tänä päivänä ilmeisessä kriisissä. Luotamme siihen, että teidän pyhyittenne, pyhä veljemme Leo tiedottaa puheenjohtajana yksityiskohtaisesti papiston ja maallikkojen kokouksen jäseniä myös muista Synodimme päätöksistä.

Rakkaat veljet ja lapset Herrassa!

Ortodoksisten isien Synodi Kreetalla vahvisti uudelleen kirkkomme uskollisuuden avioliiton mysteerioon yhtenä niistä perustavanlaatuisista ja vankkumattomista kirkon opetuksista, jotka johdetaan pyhästä Raamatusta, pyhästä perimätiedosta ja patristisesta opetuksesta.

Tämän ajan ideologisten virtausten keskellä Suuri ja Pyhä Synodi osoittaa päätöstensä kautta, että ortodoksinen kirkko kohtaa avioliiton sakramentin tarvittaessa sekä ankaruudella että pastoraalisella hellyydellä. Kirkko ei hyväksy jäsenilleen yhteiselämää samaa tai toista sukupuolta olevan kanssa eikä mitään muutakaan sellaista yhteiselämää, joka poikkeaa avioliitosta. Synodi painottaa, että kirkon täytyy ottaa käyttöön kaikki voimakkaatkin pastoraaliset keinot, että tällaisiin yhteiselämän muotoihin harhautuneet jäsenet voisivat ymmärtää katumuksen ja kirkon siunaaman rakkauden todellisen merkityksen.

Samalla kirkko kuitenkin ihmisrakkaudessaan katsoi tämän päivän ihmisen tarpeita ja kuultuaan laumaansa suo mahdollisuuden solmia avioliitto ortodoksikristityn ja heterodoksin välille. Pyhän Synodin mukaan mahdollisuutta soveltaa kirkon ekonomiaa avioliiton esteisiin on tarpeen käsitellä jokaisen autokefalisen ortodoksisen kirkon synodissa pyhien kanonien periaatteiden mukaisesti pastoraalisen arvostelukyvyn hengessä päämääränä ihmisen pelastuminen.

Pyydämme rakkaudella teidän pyhyyttänne ja kaikkia tähän kokoukseen kokoontuneita veljiä ja lapsia puolustamaan uskollisesti näiden kahden instituution, avioliiton ja perheen mysteerion pyhyyttä. Pyydämme, että ette salli poikkeamista näistä yllä olevista tosiasioista ja hyväksy avioliiton mysteerion kaventamista johonkin toiseen vaihtoehtoon tai katsoisi perheeksi vain ihmisten yhdessä asumista saman katon alla.

Pyhin veli ja kanssapalvelija Kristuksessa, Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa, rakkaat veljet ja lapset.

On totta, että kaikki me olemme vaarassa muovautua tämän ajan arvojen mukaan. Maallistumisen kiusauksissa joudumme palvelemaan veljiämme sellaisten jatkuvasti leviävien vieraitten ideologisten virtausten avulla, mitkä tukeutuvat vain inhimillisten himojen tyydyttämiseen.

Tänä päivänä läntisissä yhteiskunnissa on ryhdytty saadaksemme hyväksymistä modernien ihmisten parissa väärinkäyttämään sellaisia vetoavia termejä kuten vapaus, rakkaus, ja suvaitsevaisuus. Niitä käytetään peittämään himoja ja sanojen väärin ymmärtäminen saa kadottamaan ne Kristuksen uskon periaatteet, joilla on vuosisatoja puolustettu ihmistä ja hänestä rakentuvaa yhteisöä. Samalla ortodoksien ekonomian periaatteet ja näiden termien todellinen sisältö ovat unohtuneet. Kuitenkin *”Jeesus Kristus on sama eilen ja tänään ja iankaikkeisesti”*.

Ortodoksinen kirkko ei voi tarjota uskovilleen Kristuksen opetukselle vierasta. Jos myönnymme ajattelelemattomiin taipumisiin eettisellä alueella, emme todellisuudessa julista Kristusta, vaan muokkaudumme tämän ajan petollisen maailman mukaiseksi.

Meidän kaikkien ortodoksiuskovien, erityisesti papiston, armolahjan taloudenhoitajien, on tehtävä kerran tili Herrallemme Jeesukselle Kristukselle valinnoistamme ja teoistamme. *”Sitä, joka jättää laista pois yhdenkin käskyn, vaikkapa kaikkein vähäisimmän, ja siten opettaa, kutsutaan taivasten valtakunnassa*

vähäisimmäksi. Mutta sitä, joka noudattaa lakia ja niin opettaa, kutsutaan taivasten valtakunnassa suureksi” (Mat. 5:19–20).

Tämän totuuden ja kokemuksen julisti Suuri ja Pyhä Synodi. Me, jotka noudatamme sen päätöksiä ja sanomaa, olemme velvollisia ponnistelemaan tämän totuuden puolesta varmoina siitä, että sitä mukaa, kun omaksumme meille annetun totuuden ja opetamme ihmisiä sille uskollisina, tulemme yhä enemmän nauttimaan palkkaa ja kunnian armolahjaa. Näin siksi, koska olemme enentäneet talenttiamme ja emme ole kätkenneet sitä tämänpäiväisen kaaoksen, katastrofin ja tuhon tyhjässä todellisuudessa. Näin olemme osoittaneet kaikille, että meillä on keskuudessamme armon täyteys, Kristuksen totuus.

Näillä tuntemuksilla ilmaisemme Konstantinopolin pyhimmästä äitikirkosta henkilökohtaisesti teidän pyhydellenne ja hänen kanssaan kaikille kokouksen pappis- ja maallikkojäsenille patriarkaaliset toivotuksemme. Olkoon työskentelyenne menestykseksi ja edistyköön se Suomen pyhimmän ortodoksisen kirkon hengellisen seurakuntatyön hedelmällisiä pyrkimyksiä kolmiyhteisen Jumalan kirkkauteen ja meidän yhteytemme Hänen kanssaan kun työssämme kirkon pelastavassa diakoniassa.

Jumalan armo ja Hänen ääretön laupeutensa olkoon teidän rakkaan pyhyyttenne kanssa ja kaikkien niiden hengeltään Ekumeenisen patriarkan veljien ja hurskaiden lasten kanssa, jotka kokoontuvat tähän papiston ja maallikoiden kokoukseen.

23. marraskuuta 2016

Bartolomeos

Konstantinopolin, Uuden Rooman arkkipiispa ja Ekumeeninen patriarkka

5. Arkkipiispan avauspuhe

Karjalan ja koko Suomen arkkipiispan Leon avauspuhe kirkolliskokouksessa Valamon luostarissa 28. marraskuuta 2016

Korkeasti pyhitetyt esipaimenet, hyvät isät, veljet ja sisaret!

Henkinen kehitys ja arvokas elämä ovat kaiken sekä yhteiskunnallisen että humanistisen ajattelun ydinkysymyksiä. Me kaikki pohdimme, miten ihminen ottaa vastuuta elämästään, onko työ elämän edellytys tai antaako lapsille henkistä vai aineellista perintöä.

Ortodoksi tukeutuu näitä kysymyksiä miettiessään traditioon. Se on kaikkien maailman ortodoksien välinen sidos. Traditio on se luovuttamaton kokemus, johon tukeudutaan silloin, kun joudutaan valintatilanteeseen menneen maailman ja nykyajan välillä.

Olemme saaneet todistaa viime vuosisadalla arvojen muuttumisen normeiksi. Ne pukeutuivat uusmarksismin tai konservatismiin pukuun. Sen jälkeen yksi normikoulukunta on ollut postmodernismi, joka sekin on yksi ismi muiden joukossa.

Arvojen normittaminen on johtanut aatteellisesti kestävämpiin valintatilanteisiin. Ihmisiä kehoitetaan ottamaan paikka luotujen rintamalinjojen mukaan. Meille sanotaan, että islamilaiset ja läntiset arvot ovat eri puolilla, samoin tasa-arvoiset ekumeeniset ja patriarkaaliset ortodoksiset arvot.

Myös kirkko on joutunut mukaan tähän normatiivisten ideologioiden jakoon. Kirkolle tarjotaan toimintansa linjaukseksi vain valintaa joko demokraattisen tai epädemokraattisen puolesta. Jopa dogmaattiset tai raamatulliset perusteet halutaan luokitella demokraattisiin ja epädemokraattisiin!

Kesäkuun Suuren ja Pyhän Synodin ensyklikan sanoin kirkko kieltäytyy tällaisesta.

”Paikalliskirkot kutsutaan yhteistyöhön Raamatun periaatteiden pohjalta: ”Antakaa siis keisarille mikä keisarille kuuluu ja Jumalalle mikä Jumalalle kuuluu” (Matt. 22:21). Tämän synergian tulee perustua siihen, että sekä kirkko että valtio säilyttävät identiteettinsä. Molemmat toimivat taboillaan ihmisarvoa ja ihmisoikeuksia kunnioittaen ja sosiaaliset oikeudet turvaten.”

Historia tulee näyttämään, näkevätkö tulevien sukupolvien ortodoksit aikamme ekumenismin ja monikulttuurismin arvoina vai normeina.

Ortodoksinen armo

Aloitamme vuoden 2016 ortodoksista kirkolliskokousta samoihin aikoihin, jolloin luterilaiset veljemme ja sisaremmme ovat aloittaneet reformaation juhluvuoden viettämisen.

Reformaation vuosi tulee Suomessa oletettavasti keskittymään kahden teeman ympärille. Ne ovat armo ja avioliitto. Ensimmäiseen sisältyy protestantismin teologian ydin. Avioliittokäsitys pitää puolestaan sisällään myös kirkon ja valtion suhteiden linjauksia.

On selvää, että luterilainen kirkko Suomessa käsittelee armoa ja avioliittoa omasta itseymmärryksestään lähtien.

Meillä ortodokseilla käsitystä armosta ja avioliitosta on välttämätöntä tarkastella sekä Raamatun että tradition pohjalta. Raamattu ja traditio ovat idän kirkossa yksi jakamaton lähde. Pyhät kirjoitukset ja traditio ovat eläneet ja kehittyneet yhdessä. Ne ovat yhdessä *vetera et nova*, yhtä aikaa vanhaa ja uutta.

Reformaation merkkivuosi on julistettu ekumeeniseksi juhluvuodeksi ja sen otsikon ”Armoa 2017!” lopussa on huutomerkki.

Reformaation juhluvuosi seuraa katolisen kirkon laupeuden riemuvuotta. Paavi **Franciscuksen** vuosi sitten käynnistämä teemavuosi keskittyi analysoimaan laupeutta sekä sydämen tilana (*miserere cor*) että Jumalan nimenä. Jälkimmäinen on hienosti läsnä psalmeissa, joissa ylistetään Herraa, jonka *”laupaus pysyy iankaikkisesta”* (Ps. 135). Katolisen kirkon ajattelussa laupeus tai armeliaisuus ei ole vain henkinen tila vaan myös elämänasenne.

Miten ortodoksinen kirkko käsittää armon?

Käsitys armosta ja sen alkuperästä on ollut kirkon teologiassa esillä **Augustinuksen** ja **Pelagiuksen** välirikosta lähtien 300-luvulta. Armon alkuperää pohti irlantilainen **John Scotus Eriugena** 800-luvulla ja siihen palasi 1500-luvun alussa myös saksalainen **Martti Luther**.

Ortodoksisen kirkon armokäsitystä syntetisoi 1950-luvulla tunnettu teologi **Vladimir Lossky**. Hän analysoi idän kirkon opetusta jumalallisen armon alkuperästä ekumeenisen dialogin vuoksi. Lossky eli Ranskassa ortodoksivähemmistössä. Hän pyrki teologisella analyysillään poistamaan enemmistöuskonnon katolilaisuuden piirissä vuosisatoja vallinneita vääriä ennakkoluuloja idän kirkosta.

Lossky tiivistä ortodoksisen käsityksen toteamalla, että armo ei ole funktionaalinen määre. Armon alkuperää ei voi etsiä kuten aarretta tai lahjaa. Ei ole ansaittua tai ansaitsematonta armoa.

Ortodoksinen armokäsitys löytyy idän kirkon antropologiasta. Armoa ei ole luotu tai annettu. Se on luomatonta, Taaborin vuorella nähtyä – **Johannes Kryssostomoksen** liturgiatekstin mukaan – ”selittämättömän, tutkimattoman, näkymättömän, käsittämättömän, aina olevan ja muuttumattoman Jumalan” olemusta, josta me ihmiset Hänen kirkastuneina kuvinaan ja kaltaisinaan olemme osallisia.

Tästä syystä jokaisessa jumalanpalveluksessa luetaan doksologioita ”armollisen ja ihmisiä rakastavan Jumalan” kunniaksi ja pyydetään ”armoa, elämää, rauhaa, terveyttä, pelastusta, Jumalan huolenpitoa, syntien sovutusta ja anteeksi antamista”.

Armo ei ole kaikkivoimallinen ja ihminen luonnoltaan voimaton!

Tästä seuraa, että armo ei pyyhkiydy koskaan ihmisestä tekemiemme syntien vuoksi pois. Armo on myös tunnistettavaa ja joskus näkyvääkin. Kutsumme siksi kirkon ensimmäistä naista Jumalansynnyttäjää ”armoitetuksi”.

Kolmas armoon liittyvä ortodoksinen periaate on se, että koko elämä on armon täyteyttä. Ei ole armossa yksin elävien valittujen uskovaisten elämää. Kaikki me olemme osallisia kirkossa vaikuttavasta aikuisuuden ja ”Kristuksen täyteyttä vastaavan kypsyyden” (Ef. 4:13) armosta.

Tästä antropologian dogmaattisesta täyteydestä ortodoksi osallistuu ehtoollisen sakramentissa. Ja samasta syystä hän osallistuu ehtoollisesta aina vain siinä armon täyteyden lähteessä, joka on omassa kirkossa. Sellainen kristillinen yhteisö tai kirkko, joka ei kunnioita tätä ortodoksisen tradition periaatetta ja kutsuu ortodokseja omaan ehtoollispöytänsä, ei ansaitse ekumeenisesta kumppanuuttamme!

Tässä yhteydessä on todettava, että Suomen evankelis-luterilaisen kirkon piispainkokouksen keskustelulla mahdollisuudesta kutsua muihin kirkkokuntiin kuuluvat henkilöt luterilaisen kirkon ehtoollispöytään voi olla vain ekumeenisesti vahingollisia vaikutuksia.

Ortodoksinen avioliitto

”Ei ylösnousemuksessa oteta vaimoa eikä mennä vaimoksi. Ylösnousseet ovat kuin enkelit taivaassa” (Matt. 22:30).

Evangeliumin selvä linjaus avioliitosta on lohdullinen. Se kertoo sen, miten taivaan järjestys on toinen kuin se, mitä me ihmiset linjaamme.

Avioliitto ei ole yksi ja ainoa kristillinen elämänvalinta. Mutta he, joille se suodaan, joutuvat hyväksymään idän kirkon järjestyksen Raamatun ja tradition erottamattomuudesta.

Nykyinen suomalainen avioliittokeskustelu ja perinteinen idän kulttuuri törmäävät yhteen määritelmässä avioliiton tarkoituksesta. Ortodoksisen kirkon avioliitto on enemmän historiallinen elämänjärjestys kuin vain kahden yksilön välinen sopimus parisuhteesta.

Avioliittoon liittyvä ortodoksinen ajattelu on tiiviisti yhteydessä tradition. Ortodoksinen vihkitöimitus on historiallisesti juutalaisen hääseremonian perillinen.

Rukoukset ortodoksisessa vihkitöimituksessa vertaavat miehen ja naisen liittoa Jumalan ja Israelin liittoon. Vihkitöimituksessa toistuvat juutalaisen rukoustradition huudahdukset Jumalalle: *”Kiitetty olet*

Sinä, Herra, meidän Jumalamme!", "Siunaa heidät, Herra meidän Jumalamme" ja "Kunnia olkoon Sinulle, meidän Jumalamme.

Osa vihkimisrukouksista on itse asiassa suoraa lainaa juutalaisuudesta, kuten *"Pyhä Jumala ja koko luomakunnan luoja..."* Avioparille rukoillaan samanlaista siunausta kuin Vanhan testamentin tunnetuille aviopareille **Aabrahamille** ja **Saaralle**, **Iisakille** ja **Rebekalle**, **Moosekselle** ja **Sipporalle** tai **Joakimille** ja **Annalle**.

Idän ja lännen kristittyjen erot vihkikaavoihin tulivat jo 300-luvulla. Ortodoksisen kirkon vihkitoimitus pysyi uskollisena juutalaisuuden ja Vanha testamentin kielikuville. Lännessä avioliiton arvoa selittää apostolisen ajan kirje **Diognetokselle**, jossa kristittyjen sanotaan *"avioituvan muiden tavoin"*.

Kirkkoisät **Gregorios Naziansilainen** ja **Johannes Krysostomos** pitivät avioparin kruunaamista vihkimisen tärkeimpänä hetkenä. Ortodoksisen avioliittotoimituksen nimi liturgisissa kirjoissamme on edelleen *"kruunaustoimitus"* ja keskeinen osa palvelusta on kolminkertaisesti sekä sulhaselle että morsiamelle luettu siunaus *"Jumalan palvelija (nimi) kruunataan Jumalan palvelijattaren (nimi) kanssa..."*

Kruunaaminen on keskeinen osa vihkitoimitusta kaikissa idän kirkkoissa Balkanilla, Lähi-idässä ja Intiassa. Morsiusparin yhteinen malja makeaa viiniä on sekin juutalaisesta hääseremoniasta. Yhteinen malja symboloi sitä, miten avioparin on jaettava yhdessä niin elämän makeat kuin karvaat hetket.

Ortodoksinen vihkimistoimitus päättyy edelleen juutalaisuudesta perittyihin toivotuksiin. *"Sinä, ylkä, menesty niin kuin Aabraham, tule siunatuksi kuin Iisak ja enene kuin Jaakob..."* *"Ja sinä, morsian, menesty niin kuin Saara, riemuitse kuin Rebekka ja enene kuin Raakel"...*

Ortodoksinen avioliitto on teologialtaan "kirkon äidin" juutalaisen tradition lapsi. Ja tuo juutalainen traditio näkyy avioliiton lisäksi kaikessa muussakin idän kirkon liturgisessa ajan pyhittämisessä.

Avioliitto ei ole kirkolle kahdenkeskinen sopimus vaan jo juutalaisuudesta peritty yhteiselämän perinteinen malli, jota ei muuksi muuteta. Ja kuka voisi kyseenalaistaa yhtäältä juutalaisuudessa olevan perinnetietoisuuden ja suvaitsevaisuuden ja toisaalta kyvyn rajojen rikkomiseen, joka sekin tehdään tyylikkäästi tradition pohjalta?

Ortodoksinen seurakunta

Kuten huomaamme, ortodoksisessa itseymmärryksessä käsitykset armosta ja avioliitosta poikkeavat merkittävästi suomalaisen kristillisyyden nykyisistä arvoista.

Meillä ortodokseilla on kuitenkin syytä kuunnella luterilaisen kirkon piirissä käytävää keskustelua. Huomiomme ansaitsee esimerkiksi se tapa, jolla luterilainen kirkko on pohtinut tulevaisuuskomiteansa viime kuussa julkaistussa mietinnössä seurakuntakäsitystään.

Komitea pohtii muun muassa sitä, mikä on kirkon perusyksikkö ja päättyy vastaukseen: paikallisseurakunta on paitsi teologisesti *ekklesia* myös sellaisena kokonaiskirkon elämän ja toiminnan perusyksikkö.

Paikallisseurakunnan merkityksen nostaminen on paikallaan. Ortodoksisessa perinteessä meidän on kuitenkin korostettava paikallisuuden yhteyttä muualla ortodoksisessa maailmassa olemassaoleviin hiippakunnallisiin ja paikalliskirkollisiin perinteisiin.

Suomalainen seurakuntamalli on luotu kuntahallintoa mukaillen. Merkitseekö kehitys kohti isompia kuntia automaattisesti myös isompia seurakuntia? Jos vastaus on kielteinen, on meidän hyväksyttävä se, mitä luterilaisen kirkon tulevaisuuskomiteassakin todettiin: jos paikallisseurakunta on pieni, on välttämätöntä siirtyä työntekijäkeskeisestä toimintakulttuurista seurakuntalaislähtöiseen kulttuuriin. On harkittava siirtymistä määräaikaisiin työsuhteisiin.

Kolmas viisas huomio mietinnössä on mielestäni tämä: *”On yhdentekevää, millaisia tulevaisuuden suuntaviivoja pürretään, mikäli ihmiset eivät niihin sitoudu”*. Sanonnan mukaan *”toimintakulttuuri syö strategian aamupalaksi”*. Toisin sanoen: meidän on oltava valmiita tekemään kirkon työtä tulevaisuudessa jopa pienemmällä palkalla. Tällaiseenkin tulevaisuuteen pitäisi henkisesti valmistautua.

Keskusteluun tästä päästään sitten, kun olemme valmiita esittämään itsellemme kysymyksen, kommunikoiko kirkko hallintokielellä vai kirkon kielellä?

Esipaimenet, Kristuksessa rakkaat Suomen arkkipiispakuntamme kirkolliskokousedustajat!

Haluan tervehtiä teitä näillä ajatuksilla ja rohkaista meitä kaikkia miettimään niiden merkitystä Suuren ja Pyhän Synodin isien kesäkuussa antamalla kehotuksella:

”Me seuraamme pyhien isiemme Synodien säädöksiä ja säilytämme isien uskon jokapäiväisessä elämässämme kaikilla hyvillä tavoilla. Yleisen ylösnousemuksen toivossa ylistämme Jumalaa kolmessa persoonassa jumalallisin veisuin: ”Isä, Kaikkeivaltias, Jumala, Sana ja Henki, yhtä olemusta oleva kolmessa persoonassa, yliolennollinen voima ja jumaluus, Sinuun me olemme kastetut ja Sinua me ylistämme kaikkina aikoina!” (Pääsiäiskanonin 8. veisu).

6. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. (Liiite 1: Esityslista kirkolliskokouksen I täysistunto 28.11.2016).

7. Asia 1. Puheenjohtajiston ja sihteeristön sekä varapuheenjohtajien valinta

Kirkolliskokouksen puheenjohtajistona on (OrtK 174/2007 40 §):

Puheenjohtaja	arkkipiispa Leo
1. varapuheenjohtaja	metropoliitta Ambrosius
2. varapuheenjohtaja	metropoliitta Elia

Kirkollishallitus (OrtK 174/2007 40 §) on nimennyt vuoden 2016 kirkolliskokouksen sihteeireiksi palvelukeskuksen lakimies Jari Rantalan.

Varapuheenjohtajisto

Kirkolliskokous (OrtK 174/2007 40 §) kutsuu varapuheenjohtajiksi yhden papiston edustajan ja yhden maallikkoedustajan.

Päätös:

Esityksestä poiketen valittiin metropoliitta Elia tilalle 2. varapuheenjohtajaksi piispa Arseni. Varapuheenjohtajiksi valittiin rovasti Markku Salminen ja Veikko Halonen.

8. Asia 2.

a) Kirkolliskokouksen asialuettelon vahvistaminen

b) Asioiden käsittely valiokunnissa

Kirkollishallituksen esitys vuoden 2016 kirkolliskokouksen asialuetteloksi:

Kokouksen järjestäytyminen

1. Puheenjohtajiston ja sihteeristön toteaminen sekä varapuheenjohtajien valitseminen
2. Kirkolliskokouksen asialuettelon vahvistaminen ja asioiden käsittely valiokunnissa
3. Kirkolliskokouksen menojen kattaminen, päättäminen edustajien ja avustajien palkkioista

Kirkollishallituksen esitykset

4. Kirkolliskokouksen valiokuntien jäsenten valinta
5. Kirkollishallituksen asiantuntijajäsenten valinta
6. Kirkon keskusrahaston tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus vuodelta 2015 sekä vastuuvapaudesta päättäminen
7. Keskusrahaston vuoden 2017 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2017–2019
8. Kirkon tilintarkastajien valitseminen
9. Kirkollishallitukselle saapuneet aloitteet
 - a) Aloite kirkon venäjänkielisen viestinnän kehittämisestä
 - b) Aloite kiinteistösuunnitelman laatimisesta
 - c) Aloite seurakunnan valtuustovaalin suoritustavan muuttamisesta
 - d) Aloite kirkolliskokouksen työjärjestyksen päivittämisestä
 - e) Aloite venäjänkielisen papin toimen perustamisesta Karjalan hiippakuntaan ja tarvittavan määrärahan varaamiseksi kirkon talousarvioon.
 - f) Aloite työryhmän nimeämisestä selvittämään arkkipiispan istuimen mahdollisen Helsinkiin siirron vaikutuksia.
10. Lakityöryhmän raportti

Tiedoksi merkittävät asiat

11. Vuoden 2015 kirkolliskokouksen päätökset ja jatkotoimet
12. Keskusrahaston ja seurakuntien yhteinen konsernilaskelma 2015 sekä Valamon luostarin ja Lintulan luostarin tilinpäätökset vuodelta 2015
13. Konsernitilinpäätös, joka käsittää kirkon keskusrahaston tilinpäätöksen, Skiitta Oy:n tilinpäätöksen sekä Konevitsan ja Petsamon luostarien tilinpäätökset vuodelta 2015.
14. Palvelukeskuksen taloustoimiston auditoinnin raportti
15. Kirkon henkilöstön työhyvinvointikysely 2016
16. Skiitta Oy:n talousarvio vuodelle 2017

Kirkollishallitus esittää, että asiat käsitellään valiokunnissa seuraavasti:

Hallintovaliokunta: asiat 9f, 10, 11

Lakivaliokunta: asiat 9c, 9d

Sivistysvaliokunta: asiat 9a

Talousvaliokunta: asiat 6,7, 9b, 9e

Päätös:

a) Kirkolliskokouksen asialuettelon vahvistaminen

Esityksen mukaan.

b) Asioiden käsittely valiokunnissa

Esityksen mukaan.

9. Asia 3. Kirkolliskokouksen menojen kattaminen; päättäminen edustajien ja avustajien palkkioista

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle, että kirkolliskokouksen menot katetaan keskusrahaston varoista ja että edustajille, sihteereille ja avustajille suoritetaan palkkiot ja korvaukset seuraavasti:

1. Matkakorvaukset, päivärahat ja mahdollinen ylityö maksetaan toimihenkilöille kirkon työehtosopimuksen mukaan.
2. Edustajien ja avustajien majoitus sekä matkakorvaukset kokouspäivinä maksetaan suoraan kirkon varoista. Edustajat vastaavat mahdollisista puhelinkuluistaan itse. Palkkioina suoritetaan kokouspäiviltä puhemiehistölle 50 euroa ja muille kokousedustajille 40 euroa. Palkkion lisäksi kokousedustajille korvataan kokouksesta aiheutuneet todelliset ansionmenetykset annetun ohjeistuksen mukaan.
3. Valiokuntien puheenjohtajille ja sihteereille maksetaan palkkiona 50 euroa kokouspäivältä.
4. Edustajille ei makseta kokouspäiviltä erillistä päivärahaa.
5. Edustajien tulee hakea korvauksia kahden kuukauden kuluessa kirkolliskokouksen päättymisestä.

Päätös:

Esityksen mukaan.

10. Asia 4. Kirkolliskokouksen valiokuntien jäsenten valinta

Kirkollishallituksen esitys

Kirkolliskokousedustajia on pyydetty lähettämään ansioluettelo valiokuntiin nimeämisen tueksi. Tässä yhteydessä edustajilta on pyydetty omaa näkemystä siitä, missä valiokunnassa heidän osaamisensa parhaiten palvelisi kirkolliskokouksen työskentelyä. Tämän lisäksi valiokuntaesityksessä on otettu huomioon papiston, kanttoreitten sekä maallikoitten tasainen jakaantuminen eri valiokuntiin. Myös aiempi kokemus valiokuntatyöskentelystä on huomioitu esityksessä.

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle seuraavanlaista valiokuntajakoa:

Lakivaliokunta: Andreas Larikka, Marja Rauhala, Mikko Sidoroff, Matti Tolvanen

Sivistysvaliokunta: Maria Lampinen, Anatoli Lappalainen, Juhani Matsi, Risto Nordell, Juha Riikonen, Aleksander Roszczenko, Anna-Katriina Salmikangas, Aleksej Sjöberg, Vesa Uotila ja arkkimandriitta Sergei

Hallintovaliokunta: Tuovi Haikala, Pirjo Halonen, Veikko Halonen, Juha Lampinen, Sofia Laukkanen, Soili Penttonen, Mikael Sundkvist, nunna Elisabet (Liisa Toppila), Timo Tynkkynen

Talousvaliokunta: Jarmo Ihalainen, Martti Kähkönen, Ioannis Lampropoulos, Mari Mattila, Varvara Merras-Häyrynen, Hannele Meskus, Marko Patronen, Ulla Saarinen, Markku Salminen

Tarkastusvaliokunta: Pirjo Halonen, Jarmo Ihalainen, Matti Tolvanen, nunna Elisabet

Päätös:

Edustaja Pirjo Halonen esitti, että Hannele Meskus valitaan hallintovaliokuntaan ja Veikko Halonen talousvaliokuntaan.

Suoritettiin äänestys käden nostolla.

Äänestyksessä 21 edustajaa yhtyi kirkollishallituksen esitykseen ja 11 edustajaa Pirjo Halosen esitykseen.

Valiokuntien jäsenet valittiin kirkollishallituksen esityksen mukaan.

11. Asia 5. Kirkollishallituksen asiantuntijajäsenten valinta

Kirkollishallituksen esitys

Kirkolliskokous valitsee toimikaudekseen kirkollishallituksen neljä asiantuntijajäsentä ja henkilökohtaista varamiestä OrtL:n 31 ja 32 §:n mukaisesti.

Päätös:

Pappisjäsen: Markku Salminen, henkilökohtainen varajäsen Ioannis Lampropoulos

Lakimiesjäsen: Matti Tolvanen, henkilökohtainen varajäsen Risto Ikäheimo

Nunna Elisabet, henkilökohtainen varajäsen Maria Lampinen

Hannele Meskus, henkilökohtainen varajäsen Ulla Saarinen

12. Asia 8. Kirkon tilintarkastajien valitseminen

Kirkollishallituksen esitys

Kirkolliskokous valitsee toimikaudekseen kirkon tilintarkastajat OrtL:n 58§:n mukaisesti. Kirkon tilintarkastajana toimii KHT tilintarkastusyhteisö PWC Oy ja vastuulliset tilintarkastajat ovat Kuopion toimistosta.

Kirkollishallitus esittää kirkolliskokoukselle, että aikaisemmin valittu tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy jatkaa tehtävässä päävastuullisena tarkastajana KHT Jenni Ahava ja tilintarkastajana KHT Seppo Tervonen.

Päätös:

Esityksen mukaan.

13. Lähetekeskustelu

Edustaja Veikko Halonen käytti puheenvuoron asiaan ”6. Kirkon keskusrahaston tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus vuodelta 2015 sekä vastuuvapaudesta päättäminen”. (Liite 2. Lähetekeskustelu 28.11.2016 asia 6. Veikko Halonen).

Edustaja Maria Lampinen käytti puheenvuoron aiheesta ”Strategian seuranta ja hallinnon uudistus.” (Liite 3. Lähetekeskustelu 28.11.2016 Maria Lampinen).

Edustaja Timo Tynkkynen käytti puheenvuoron asiaan ”9a. Aloite kirkon venäjänkielisen viestinnän kehittämisestä”. (Liite 4. Lähetekeskustelu 28.11.2016 asia 9a. Timo Tynkkynen).

Kahvitauko klo 14.10–14.45

Edustaja Mikael Sundkvist käytti puheenvuoron asiaan ”10. Lakityöryhmän raportti”. (Liite 5. Lähetekeskustelu 28.11.2016 asia 10. Mikael Sundkvist).

Edustaja Andreas Larikka käytti puheenvuoron asiaan ”9f. Aloite työryhmän nimeämisestä selvittämään arkkipiispan istuimen mahdollisen Helsinkiin siirron vaikutuksia”. (Liite 6. Lähetekeskustelu 28.11.2016 asia 9f. Andreas Larikka).

Edustaja Soili Penttonen käytti puheenvuoron asiaan ”9f. Aloite työryhmän nimeämisestä selvittämään arkkipiispan istuimen mahdollisen Helsinkiin siirron vaikutuksia”. (Liite 7. Lähetekeskustelu 28.11.2016 asia 9f. Soili Penttonen).

Edustaja Veikko Halonen käytti puheenvuoron asiaan ”7. Keskusrahaston vuoden 2017 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2017–2019”. (Liite 8. Lähetekeskustelu 28.11.2016 asia 7. Veikko Halonen).

Metropoliitta Ambrosius käytti puheenvuoron asiaan ”9f. Aloite työryhmän nimeämisestä selvittämään arkkipiispan istuimen mahdollisen Helsinkiin siirron vaikutuksia”.

Sirpa Koriala käytti puheenvuoron. (Liite 9. Lähetekeskustelu 28.11.2016 Sirpa Koriala).

Lähetekeskustelu alkoi klo 14.00 ja päättyi klo 15.30.

14. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

Toinen täysistunto pidetään tiistaina 29.11.2016 klo 11.00.

15. Ilmoitusasiat

Ei ollut.

16. Istunnon päättäminen

Puheenjohtaja päätti I täysistunnon klo 15.35.

Kirkolliskokouksen toinen täysistunto 29. marraskuuta 2016 klo 11.00–11.18

1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin ”Taivaallinen Kuningas”. Puheenjohtajana toiminut metropoliitta Ambrosius avasi II täysistunnon.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Kirkolliskokouksen sihteeri Jari Rantala suoritti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat metropoliitta Eliaa lukuun ottamatta olivat paikalla.

3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. (Liite 10, Kirkolliskokouksen II täysistunto 29.11.2016).

4. I käsittely

Talousvaliokunta

Asia 9b. Aloite kiinteistösuunnitelman laatimisesta. Asia pantiin pöydälle.

Asia 9e. Aloite venäjänkielisen papin toimen perustamisesta Karjalan hiippakuntaan ja tarvittavan määrärahan varaamiseksi kirkon talousarvioon. Asia pantiin pöydälle.

Hallintovaliokunta

Asia 9f. Aloite työryhmän nimeämisestä selvittämään arkkipiispan istuimen mahdollisen Helsinkiin siirron vaikutuksia. Asia pantiin pöydälle.

Sivistysvaliokunta

Asia 9a. Aloite kirkon venäjänkielisen viestinnän kehittamisestä. Asia pantiin pöydälle.

Lakivaliokunta

Asia 9c. Aloite seurakunnan valtuustovaalin suoritustavan muuttamisesta. Asia pantiin pöydälle.

Asia 9d. Aloite kirkolliskokouksen työjärjestyksen päivittämisestä. Asia pantiin pöydälle.

5. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

Kolmas täysistunto pidetään 29.11.2016 klo 14.30.

6. Ilmoitusasiat

Sirpa Koriala ilmoitti päivän aikatauluista.

7. Istunnon päättäminen

Puheenjohtaja päätti II täysistunnon klo 11.18.

Kirkolliskokouksen kolmas täysistunto 29. marraskuuta 2016 klo 14.30–15.00

1. Läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtajana toiminut metropoliitta Ambrosius avasi kokouksen. Kirkolliskokouksen sihteeri Jari Rantala toimitti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat metropoliitta Eliaa lukuun ottamatta olivat paikalla.

2. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. (Liite 11. Kirkolliskokouksen esityslista III täysistunto 29.11.2016).

3. Ensimmäinen käsittely

Talousvaliokunta

Asia 6. Kirkon keskusrahaston tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus vuodelta 2015 sekä vastuuvapaudesta päättäminen. Asia panttiin pöydälle.

4. Toinen käsittely

Asia 9c. Aloite seurakunnan valtuustovaalin suoritustavan muuttamisesta

Lakivaliokunnan mietintö

Päätösesitys

Lakivaliokunta esittää, että kirkollishallitus nimeää työryhmän selvittämään seurakunnanvaltuuston vaalitavan muuttamista postin tai internetin välityksellä suoritettavaksi vaaliksi. Työryhmän tulee selvittää myös mahdollisuudet kirkolliskokousedustajien vaalin uudistamiseksi ja yksinkertaistamiseksi.

Päätöksen perustelut

Sähköinen äänestäminen saattaa lisätä äänestysaktiivisuutta ja sen myötä voidaan saada aikaan myös kustannussäästöjä. Sähköiseen äänestämiseen – kuten myös postin välityksellä suoritettavaan äänestämiseen – liittyy kuitenkin myös erinäisiä selvitettäviä asioita, jotka liittyvät mm. tietoturvaan. Valtiollisella tasolla sähköistä äänestämistä on testattu kuntavaalien yhteydessä – huonolla menestyksellä.

Oikeusministeriö on asettanut useita työryhmiä selvittämään sähköistä äänestämistä yleisissä vaaleissa. Hallituksen tavoitteena on, että Suomessa siirrytään sähköiseen äänestykseen perinteisen äänestyksen rinnalla kaikissa vaaleissa. Asetettavan työryhmän tulee seurata oikeusministeriössä tapahtuvaa työtä sähköisen äänestyksen edistämiseksi.

Maallikkojen kirkolliskokousedustajien valinta tapahtuu nykyisen lain mukaan välillisen vaalin kautta. Järjestelmä koetaan monimutkaiseksi. Työryhmän tulee pohtia vaalitavan muuttamista välittömämmäksi.

28. marraskuuta 2016

Matti Tolvanen
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Mikko Sidoroff
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin lakivaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Asia 9d. Aloite kirkolliskokouksen työjärjestyksen päivittämisestä

Lakivaliokunnan mietintö

Päätösesitys

Lakivaliokunta yhtyy asiassa kirkollishallituksen päätösesitykseen, että kirkollishallitus nimeää työryhmän valmistelemaan kirkolliskokouksen työjärjestyksen päivittämistä siten, että täysistunto- ja valiokuntatyöskentelyn käytäntöjä uudistetaan joustavammaksi ja yhteistä keskustelua paremmin tukevaksi.

Päätöksen perustelut

Edustaja Tuovi Haikala esittää aloitteessaan, että kirkollishallitus nimeää työryhmän, jonka tehtävä on päivittää kirkolliskokouksen työjärjestys lukujen 4 ja 6 osalta. Lakivaliokunta yhtyy edustaja Haikalan aloitteessaan kirjoittamiin perusteluihin. Nykyisessä työjärjestyksessä voi tulla tilanteita, joissa täysistunnoissa päätettäviin asioihin jää asioiden merkittävyyteen nähden vain vähän aikaa.

Työjärjestyksen 6 luvun erinäisiin määräyksiin on syytä määritellä tai ainakin mainita kirkolliskokouksen valmistelevan kokouksen tehtävä ja tarkoitus. Samoin on syytä pitää mielessä, että kirkolliskokouksen tehtävänä on olla päätöksiä tekevä toimielin. Asioiden valmisteluvastuu kuuluu kirkollishallitukselle.

28. marraskuuta 2016

Matti Tolvanen
Lakivaliokunnan puheenjohtaja

Mikko Sidoroff
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin lakivaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Asia 9b. Aloite kiinteistösuunnitelman laatimisesta

Talousvaliokunnan mietintö

Kuulemiset

Valiokunta on kuullut asiassa kiinteistöpäällikkö Matti Rouvista.

Päätösesitys

Talousvaliokunta esittää Joensuun piispa Arsenin tekemän kirkon kiinteistösuunnitelman laatimista koskevan aloitteen hyväksymistä kirkollishallituksen esityksen ja siihen liittyvien perusteluiden mukaisesti.

Kiinteistöselvityksen pohjalta toteutettava kiinteistöjen ja irtaimistojen hallintajärjestelmä kilpailutetaan vuoden 2017 aikana. Aloite on huomioitu vuoden 2017 talousarviossa siten, että seurakuntien kiinteistönpitosuunnitelmien yhtenevän sisällön ja rajapintojen selvitystyön aloittamiseen on siirretty peruskorjausavustusten määrärahoista kustannuspaikan 710 asiantuntijapalveluihin 50 000 euroa ulkopuolisen konsultin kuluihin.

Päätöksen perustelut

Talousvaliokunta pitää esitettyä kiinteistönhallintajärjestelmää yhtenä esimerkkinä niistä hyödyistä, joita voidaan saavuttaa lakityöryhmän esittämällä mallilla yhdelle tasolle keskitetystä kiinteistöhallinnosta. Talousvaliokunta katsoo, että kirkon kiinteistöhallintoa tulee kehittää keskittämällä kiinteistöhallinnon johtaminen palvelukeskukseen.

Järjestelmän toteuttaminen edellyttää merkittävää ohjausta ja koulutusta seurakunnissa järjestelmän ylläpitoon ja sen käyttämiseen päätöksenteon tukena. Seurakuntien koulutuksen järjestämisestä vastaa palvelukeskuksen kiinteistöpäällikkö.

Kiinteistöjärjestelmän käyttöönoton jälkeen syntyviin kiinteisiin käyttökuluihin varaudutaan kirkon vuoden 2018 talousarviossa.

28. marraskuuta 2016

Markku Salminen
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Kimmo Kallinen
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Asia 9e. Aloite venäjänkielisen papin toimen perustamisesta Karjalan hiippakuntaan ja tarvittavan määrärahan varaamiseksi kirkon talousarvioon

Talousvaliokunnan mietintö

Päätösesitys

Talousvaliokunta esittää, että asia 9e käsitellään asian 7 *Keskeusrahaston vuoden 2017 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2017–2019* yhteydessä.

Päätöksen perustelut

Talousvaliokunta pitää asiaa tärkeänä. Yksittäisten toimien perustaminen ei ole kuitenkaan kirkolliskokouksen tehtävä. Kirkollishallituksen tulee päivittää ja arvioida kokonaisvaltaisesti venäjänkielisen ja muun maahanmuuttajatyön tavoitteita, sisältöjä ja toteuttamisen suunnitelmaa ennen uusien toimien perustamista.

29. marraskuuta 2016

Markku Salminen
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Kimmo Kallinen
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Asia 9f. Aloite työryhmän nimeämisestä selvittämään arkkipiispan istuimen mahdollisen Helsinkiin siirron vaikutuksia

Hallintovaliokunnan mietintö

Päätösesitys

Hallintovaliokunta yhtyy aloitteeseen ja edellyttää, että kirkollishallitus käynnistää kyseisen selvityksen ensitilassa ja nimeää sille ohjausryhmän.

Selvityksen tulee tuottaa skenaariot vaihtoehtoista: nykytilanteen jatkumisesta ja siirron toteutumisesta, niiden taloudellisista ja toiminnallisista eduista ja haasteista.

Selvitettäviä näkökulmia ovat mm.

- Arkkipiispan istuimen siirron vaikutus muihin piispoihin, heidän työnjakoonsa ja hiippakuntiin
- Vaikutukset kirkollishallituksen työskentelyyn
- Palvelukeskuksen rooli kokonaisuudessa ja sen sijainti.

Skenaarioissa tulee ottaa huomioon Tomos-asiakirjan vaikutus.

Työhön valittavan konsultin tulee olla taloushallintoon ja strategiseen skenaariotyöskentelyyn perehtynyt. Työtä ohjaavassa ohjausryhmässä on oltava osaamista seuraavilta erikoisaloilta

- teologista osaamista (keskustelussa mainittu ehdotus Andreas Larikka)

- organisatorista osaamista (keskustelussa mainittu ehdotus Erkki Böös)
- hallinto-oikeudellista osaamista (keskustelussa mainittu ehdotus Mirjami Paso)
- seurakuntatyön kokemusta (keskustelussa mainittu ehdotus Timo Mäkirinta).

Hallintovaliokunta seuraa työskentelyä väliraporttien kautta kolmen kuukauden välein. Selvityksen tulee olla valmis 15.9.2017 mennessä, niin että se voidaan käsitellä kirkolliskokouksessa 2017.

Päätöksen perustelut

Arkkipiispan istuimen siirrosta on päätetty tehdä selvitys 2015 kirkolliskokouksessa. Tämän selvityksen tulee olla riittävän kattava, jotta sen perusteella voidaan tehdä konkreettisia valintoja. Ulkopuolisen konsultin käyttäminen antaa mahdollisuuden saada puolueetonta asiantietoa päätöksen pohjaksi. Ohjausryhmän rooli on oleellinen konsultin työn ja kysymyksen asettelun asiantuntemuksen varmistamiseksi.

28. marraskuuta 2016

Tuovi Haikala
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Katja Kareinen
sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin hallintovaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Asia 9a. Aloite kirkon venäjänkielisen viestinnän kehittämisestä

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi lausunnon talousvaliokunnalta

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää, että kirkolliskokous hyväksyy kirkon viestintään palkattavaksi kokoaikaisen työntekijän huolehtimaan kirkon venäjänkielisestä viestinnästä kolmen vuoden määräajaksi. Sen jälkeen tilanne on arvioitava uudelleen.

Päätöksen perustelut

Venäjänkielisten seurakuntalaisten osuus vaihtelee keskimäärin välillä 10-30 %. Venäjänkielisen väestön määrä arvioidaan olevan yli 70 000, joista enemmistö on ortodokseja. Kirkon venäjänkielinen viestintä ei voi olla vapaaehtoisten vastuulla, vaan tarvitaan henkilö huolehtimaan paremmin kirkkoon kuuluvien venäjänkielisen jäsenistön tarpeista tukemalla seurakuntien työtä. Samalla huolehditaan kirkon sisälähetystehtävästä viestimällä Suomen ortodoksisesta kirkosta niille Suomessa asuville venäjänkielisille henkilöille, jotka vielä eivät ole kirkon jäseniä ja kertomalla maailmanlaajuisesti Suomen kirkosta.

Suomessa asuvilla venäjänkielisillä ei ole mahdollisuutta löytää riittävästi helposti saatavilla olevaa oikeaa tietoa Suomen ortodoksisesta kirkosta.

Hyvällä tavalla hoidettu venäjänkielinen viestintä palvelee yhteiskuntaan kotouttamista. Tällä kaikella on positiivinen merkitys koko kirkon väestökehityksen kannalta.

Venäjänkielisessä viestinnässä on tärkeintä tuoda esille ainakin:

- Ortodoksinen kirkko Suomessa, sen historia ja rakenne
- Jumalanpalvelukset ja juhlat
- Kirkollinen sanasto
- Kirkon jäsenyys ja siihen liittyvät käytännön asiat
- Hengelliset kirjoitukset ja opetuspuheet
- Seurakuntien ja venäjänkielisten pappien yhteystiedot

Viestinnässä käytetään internetsivustoa, sosiaalista mediaa ja muita mahdollisia tiedotuskanavia.

29. marraskuuta 2016

Maria Lampinen
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Otto Laukkarinen
Sihteeri

Liite 1: Talousvaliokunnan lausunto

Sivistysvaliokunnalle

Lausunto

Viitaten sivistysvaliokunnan lausuntopyyntöön asiassa *9a Aloite kirkon venäjänkielisen viestinnän kehittämisestä* talousvaliokunta toteaa, että venäjänkielisen tiedottajan palkkaaminen vaatisi riippuen työajan määrästä sivukuluineen noin 45.000 – 60.000 euroa vuodessa. Lisäksi se tarkoittaa resurssointia mm. työtilaan, -välineisiin ja -matkoihin. Se, kuinka tehtäväkuva ja viestintätarpeet määritellään tarkasti, vaikuttaa oleellisesti tehtävästä syntyviin kuluihin.

Talousvaliokunta ottaa asiaan erikseen kantaa asiasta *7. Keskusrahaston vuoden 2017 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2017–2019* antamansa mietintönsä yhteydessä.

28. marraskuuta 2016

Markku Salminen
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Kimmo Kallinen
Sihteeri

Vastaesitys sivistysvaliokunnan mietintöön

Päätösesitys

Esitämme, että kirkolliskokous varaa vuoden 2017 talousarvioon ja suunnitelmavuosille 2018-19 tarvittavan määrärahan venäjänkielisen viestinnän suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi. Määrärahaa voidaan käyttää tarpeen mukaan myös muiden kieliryhmien viestinnän kehittämiseksi (englanti, kreikka,

romania, serbia jne.). Kokoaikaisen työntekijän palkkaaminen tässä vaiheessa ei ole taloudellisesti kannattavaa.

Venäjänkielisen viestinnän toteuttamiseen hyödynnetään jo olemassa olevia resursseja palvelukeskuksessa, hiippakunnissa ja seurakunnissa.

Päätöksen perustelut

Päätöksen perusteluissa yhdyimme sivistysvaliokunnan perusteluihin.

29. marraskuuta 2016

Ioannis Lampropoulos

Varvara Merras-Häyrynen

Mikko Sidoroff

Juha Lampinen

Päätös:

Aloite 9a sekä siihen liittyvä vastaesitys päätettiin käsitellä talousarvion käsittelyn yhteydessä, koska asialla on budjettivaikutus.

Merkitään tiedoksi puheenjohtajan ilmoitus, että mietinnön valmistelun aikana on kuultu kirkon vastaavaa tiedottajaa Maria Hattusta, vaikka siitä ei ole mainintaa mietinnössä.

5. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

Neljäs täysistunto päätettiin pitää 29.11.2016 klo 19.00.

6. Ilmoitusasiat

Ei ollut.

7. Istunnon päättäminen

Puheenjohtaja päätti täysistunnon klo 15.00.

Kirkolliskokouksen neljäs täysistunto 29. marraskuuta 2016 klo 19.00 – 19.10

1. Läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtajana toiminut piispa Arseni avasi kokouksen.

Kirkolliskokouksen sihteeri Jari Rantala suoritti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat metropoliitta Eliaa lukuunottamatta olivat paikalla.

2. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. (Liite 12. Esityslista kirkolliskokouksen IV täysistunto 29.11.2016).

Edustaja Timo Tynkkynen pyysi työjärjestyspuheenvuoron. (Liite 13. Työjärjestyspuheenvuoro Timo Tynkkynen).

Jari Rantala vastasi työjärjestyspuheenvuoroon.

3. I käsittely

Hallintovaliokunta

Asia 10. Lakityöryhmän raportti. Asia pantiin pöydälle.

Merkittään, että puheenjohtaja Tuovi Haikala ilmoitti, että hallintovaliokunta ei anna mietintöä asiasta 11, koska asia on lähetetty kirkolliskokoukselle tiedoksi, eikä käsiteltäväksi. Asiassa on tapahtunut tekninen virhe.

4. II käsittely

Asia 6. Kirkon keskusrahaston tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus vuodelta 2015 sekä vastuuvapaudesta päättäminen.

Talousvaliokunnan mietintö

Kuulemiset

Valiokunta on kuullut asiassa palvelukeskuksen johtaja Sirpa Korialaa ja talouspäällikkö Henna Mynttistä.

Päätösesitys

Talousvaliokunta esittää, että kirkolliskokous vahvistaa kirkon keskusrahaston vuoden 2015 tilinpäätöksen ja myöntää vastuuvapauden tilivelvollisille.

Päätöksen perustelut

Talousvaliokunta toteaa, että kirkon vuoden 2015 tilinpäätös sisältää monia myönteisiä asioita. Tilikauden tulos oli 1 668 358,53 euroa ylijäämäinen. Tilikauden tulokseen on vaikuttanut rahoitusarvopapereiden uudelleenjärjestelyjen yhteydessä kirjatut myyntituotot, jotka olivat 1 576 478,55 euroa. Muita taloudenhoidon kannalta myönteisiä asioita ovat esimerkiksi kohtuullisina pysyneet henkilöstökulut ja hyvä budjettikuri. Myös Skiitta Oy:n perustaminen on ollut hyvä ratkaisu kiinteistöhallinnossa.

Tilinpäätöksessä sijoitustoiminnan tuotot ovat olleet poikkeuksellisen myönteisiä. Selvää kuitenkin on, ettei kirkon taloutta voida pitkäjärjenteisesti suunnitella sijoitusten myönteisen kehityksen varaan.

Talousvaliokunta toteaa, että kirjavarastoa on alaskirjattu tilinpäätöksessä suunnitelman mukaisesti 102 296,00 euron arvosta vuonna 2015.

* * *

Kirkon keskusrahastolla on vuoden 2015 tilinpäätöksessä siirtosaamisissa 151 228,41 euron saatava Suomen ortodoksisen kirkkomuseon säätiöltä. Saatava on muodostunut vuonna 2014 valmistuneista museon peruskorjaus- ja muutostöistä. Kirkollishallitus on vuonna 2016 todennut museosäätiön pyytämien erityisjärjestelyiden perusteella, että kirkkomuseon säätiön taloudellinen tilanne huomioon ottaen on erittäin epätodennäköistä, että säätiö pystyy suorittamaan saatavansa keskusrahastolle.

Kirkkomuseon toiminta on tärkeä osa kirkkomme kansallisesti ja kansainvälisesti merkittävää kulttuuriperintöä, jonka vaalimiseen kirkkomme on voimakkaasti sitoutunut. Kulttuuriperintö kokonaisuudessaan on laaja kokonaisuus, kuten kirkolliskokouksessa vuonna 2014 hyväksytty kirkon kulttuuriperintöstrategia osoittaa. Museo on osa kulttuuriperintöstrategian toteuttamista. Yhtenä osana kulttuuriperinnön vaalimista on esimerkiksi tässä kirkolliskokouksessa esillä oleva hanke kirkon kiinteistöhallinnon tueksi kehitettävästä kiinteistöhallintajärjestelmästä, koska se osaltaan mahdollistaa seurakuntien kulttuurillisesti arvokkaan omaisuuden tallentamisen ja hallinnoinnin.

Pitkään jatkuneen ja poikkeuksellisen heikon taloudellisen kehityksen vuoksi kirkkomuseon tulee sopeuttaa toimintaansa olemassa oleviin taloudellisiin resursseihin, jotta kirkko voi tulevaisuudessaakin tukea museon toimintaa suunnitelmallisesti omien taloudellisten resurssiensa puitteissa. Talousvaliokunta toteaa, että museon ja museosäätiön johdon tulee kantaa vastuunsa siitä, että talous saadaan hallintaan. Kirkko edellyttää seurakunnilta ja järjestöiltä hyvää talouden hoitoa ja budjettiraameissa pysymistä, samaa periaatetta on voitava edellyttää myös kirkkomuseolta. Kirkon taloudenhoidon kannalta kirkolla on oltava selkeät, yhdenmukaiset ja kattavat linjaukset, jotka koskevat kaikkia kirkon toimijoita.

Talousvaliokunta esittää, että kirkollishallitus neuvottelee Ortodoksisen kirkkomuseon säätiön kanssa nyt esillä olevan saatavan muuttamisesta lainaksi esimerkiksi viiden vuoden takaisinmaksuajalla niin, että lyhennykset vähennetään suoraan kirkon osoittamasta avustuksesta. Ellei säätiön kanssa synny sopimusta saamisen muuttamisesta lainaksi, toisena vaihtoehtona talousvaliokunta esittää, että koko summa vähennetään suoraan kirkon museosäätiölle osoittamasta vuoden 2018 avustuksesta. Talousvaliokunta huomioi asian myös kirkon talousarvion 2017 perusteluissa.

* * *

Talousvaliokunta toteaa, että tilinpäätöksen edustuskulut ovat noin 17.000 euroa. Tilinpäätöksessä mainitut matkakulut (noin 110 000 euroa) sisältävät piispojen, palvelukeskuksen ja hiippakuntakanslioiden työntekijöiden, kirkollishallituksen, kirkolliskokouksen edustajien, ortodoksisen seminaarin sekä matkapapiston kulut.

Vuonna 2015 Ortodoksisen kirkkomuseon säätiölle maksettiin yhteistyösopimuksen puitteissa avustus 258 000,00 euroa. Erillisellä kirkollishallituksen päätöksellä (6.10.2015 §6) museosäätiölle maksettiin vuoden 2015 aikana vielä 100 000,00 euroa, joka oli ennakkoa vuoden 2016 avustuksesta.

* * *

Valiokunnan puheenjohtaja Markku Salminen poistui esteellisenä kokouksesta eikä osallistunut vastuuvapauden myöntämistä koskevaan asian käsittelyyn. Puheenjohtajana näiltä osin toimi varapuheenjohtaja Ioannis Lampropoulos.

29. marraskuuta 2016

Markku Salminen
puheenjohtaja

Ioannis Lampropoulos
varapuheenjohtaja

Kimmo Kallinen
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti. Kirkolliskokous päätti vahvistaa keskusrahaston tilinpäätöksen vuodelta 2015 sekä myöntää vastuuvapauden tilivelvollisille.

5. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

Viides täysistunto pidetään 30.11.2016 klo 10.00.

6. Ilmoitusasiat

Ei ollut.

7. Istunnon päättäminen

Puheenjohtaja päätti IV täysistunnon klo 19.10.

Kirkolliskokouksen viides täysistunto 30. marraskuuta 2016 klo 10.30–10.50

1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin ”Taivaallinen Kuningas”. Puheenjohtajana toiminut piispa Arseni avasi V täysistunnon.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Kirkolliskokouksen sihteeri Jari Rantala suoritti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat metropoliitta Eliaa lukuunottamatta olivat paikalla.

3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. (Liite 14. Esityslista kirkolliskokouksen V täysistunto 30.11.2016).

4. I käsittely

Talousvaliokunta

Asia 7. Keskusrahaston vuoden 2017 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2017 – 2019. Asia pantiin pöydälle.

5. II käsittely

Asia 10. Lakityöryhmän raportti

Hallintovaliokunnan mietintö

Kuuleminen

Hallintovaliokunta kuuli isä Ioannis Lampropoulosta Karjalan hiippakunnassa meneillään olevasta seurakuntarakenteiden kehittämisestä.

Päätösesitys

Kirkollishallituksen esityksestä poiketen hallintovaliokunta esittää, että asia palautetaan kirkollishallitukselle.

Uusi, vuoden 2017 kirkolliskokoukselle tuotava esitys, on laadittava lakityöryhmän johtopäätöksistä nousevien kehittämiskohteiden pohjalta. Sen tulee sisältää konkreettiset ehdotukset siitä, miten *nykyisen lainsäädännön ja hallinnon puitteissa* voidaan yksinkertaistaa henkilöstö-, talous- ja kiinteistöhallintoa, jotta niissä saadaan selkeitä kustannussäästöjä. Samalla on myös arvioitava olemassa olevien palvelusopimusten toimivuus ja tuloksellisuus. Kirkon toiminta- ja tavoitesuunnitelmassa mainitut tavoitteet päällekkäisyyden poistamisesta, yhteistyöstä ja verkostoituneesta toimintatavasta on konkretisoitava.

Esityksen tulee sisältää ehdotus siitä, miten kirkon hallinto-organisaatio voidaan sopeuttaa olemassa oleviin ja mahdollisesti niukkeneviin resursseihin sekä ehdotus kirkon säädösmassan yksinkertaistamisesta ja sääntelyn keventämisestä lakityöryhmän raportin mukaisesti.

Koska kehittämistyön tulee perustua konkreettiseen tietoon, esityksen lisäksi on toimitettava vuoden 2017 kirkolliskokouksen päätöksenteon ja jatkotyöstön pohjaksi riittävä taustamateriaali, johon kuuluvat

- väestön- ja talouden kehitysnusteet kaikissa hiippakunnissa seurakuntatasolla
- yksilöity raportti niistä seikoista, jotka tekevät nykyhallinnosta raskaan; kustannus- ja muut resurssivaikutukset

Koska on oletettavaa, että nykymallin sopeutukset eivät riitä, kirkolliskokous varautuu seuraavassa vaiheessa jatkamaan hallinnon keventämistä tarkastelemalla vaihtoehtoisia hallintorakenteita.

Päätöksen perustelut

Vastataksaan tuleviin haasteisiin kirkko tarvitsee syvemmälle menevää hallinnon kehittämistä, jossa päättävä elin on kirkolliskokous. Kirkollishallituksen päätösesitys, että hallinnon kehittämistä jatketaan hiippakuntien piispojen johdolla seurakuntarajoja arvioiden ja kappeliseurakuntien mahdollisuus huomioiden on riittämätön.

Päätösesitys ei ole ottanut riittävästi huomioon lakityöryhmän johtopäätöksiä. Työryhmä esittää joustavamman ja toimivamman hallinnon luomista keskittämällä talous-, henkilöstö- ja kiinteistöhallintoa, kappeliseurakuntamallin parempaa hyödyntämistä ja säädösmassan keventämistä, joihin mihinkään ei ole päätösesityksessä otettu kantaa.

29. marraskuuta 2016

Tuovi Haikala
Hallintovaliokunnan puheenjohtaja

Katja Kareinen
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin hallintovaliokunnan mietinnön mukaisesti.

6. Päätös seuraavan täysistunnon ajankohdasta

Kuudes täysistunto pidetään 30.11.2016 klo 11.15.

7. Ilmoitusasiat

Jari Rantala ohjeisti kirkolliskokousedustajia vastaesitysten tekemisestä talousvaliokunnan mietintöön.

8. Istunnon päättäminen

Puheenjohtaja päätti V täysistunnon klo 10.50.

Kirkolliskokouksen kuudes täysistunto 30. marraskuuta 2016 klo 11.15–11.30

1. Alkurukous

Alkurukouksena laulettiin ”Taivaallinen Kuningas”. Puheenjohtajana toiminut piispa Arseni avasi VI täysistunnon.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Kirkolliskokouksen sihteeri Jari Rantala suoritti nimenhuudon. Todettiin, että kaikki edustajat metropoliitta Eliaa lukuunottamatta olivat paikalla.

3. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin. (Liite 15. Esityslista kirkolliskokouksen VI täysistunto 30.11.2016).

4. II käsittely

Asia 9a. Aloite kirkon venäjänkielisen viestinnän kehittämisestä

Sivistysvaliokunnan mietintö

Valiokuntien lausunnot

Valiokunta pyysi lausunnon talousvaliokunnalta

Päätösesitys

Sivistysvaliokunta esittää, että kirkolliskokous hyväksyy kirkon viestintään palkattavaksi kokoajan työntekijän huolehtimaan kirkon venäjänkielisestä viestinnästä kolmen vuoden määräajaksi. Sen jälkeen tilanne on arvioitava uudelleen.

Päätöksen perustelut

Venäjänkielisten seurakuntalaisten osuus vaihtelee keskimäärin välillä 10-30 %. Venäjänkielisen väestön määrä arvioidaan olevan yli 70 000, joista enemmistö on ortodokseja. Kirkon venäjänkielinen viestintä ei voi olla vapaaehtoisten vastuulla, vaan tarvitaan henkilö huolehtimaan paremmin kirkkoon kuuluvien venäjänkielisen jäsenistön tarpeista tukemalla seurakuntien työtä. Samalla huolehditaan kirkon sisälähetystehtävästä viestimällä Suomen ortodoksisesta kirkosta niille Suomessa asuville venäjänkielisille henkilöille, jotka vielä eivät ole kirkon jäseniä ja kertomalla maailmanlaajuisesti Suomen kirkosta.

Suomessa asuvilla venäjänkielisillä ei ole mahdollisuutta löytää riittävästi helposti saatavilla olevaa oikeaa tietoa Suomen ortodoksisesta kirkosta.

Hyvällä tavalla hoidettu venäjänkielinen viestintä palvelee yhteiskuntaan kotouttamista. Tällä kaikella on positiivinen merkitys koko kirkon väestökehityksen kannalta.

Venäjänkielisessä viestinnässä on tärkeintä tuoda esille ainakin:

- Ortodoksinen kirkko Suomessa, sen historia ja rakenne
- Jumalanpalvelukset ja juhlat
- Kirkollinen sanasto
- Kirkon jäsenyys ja siihen liittyvät käytännön asiat

- Hengelliset kirjoitukset ja opetuspuheet
- Seurakuntien ja venäjänkielisten pappien yhteystiedot

Viestinnässä käytetään internetsivustoa, sosiaalista mediaa ja muita mahdollisia tiedotuskanavia.

29. marraskuuta 2016

Maria Lampinen
Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Otto Laukkarinen
Sihteeri

Liite 1: Talousvaliokunnan lausunto

Sivistysvaliokunnalle

Lausunto

Viitaten sivistysvaliokunnan lausuntopyyntöön asiassa *9a Aloite kirkon venäjänkielisen viestinnän kehittämisestä* talousvaliokunta toteaa, että venäjänkielisen tiedottajan palkkaaminen vaatisi riippuen työajan määrästä sivukuluineen noin 45.000 – 60.000 euroa vuodessa. Lisäksi se tarkoittaa resurssointia mm. työtilaan, -välineisiin ja -matkoihin. Se, kuinka tehtäväkuva ja viestintätarpeet määritellään tarkasti, vaikuttaa oleellisesti tehtävästä syntyviin kuluihin.

Talousvaliokunta ottaa asiaan erikseen kantaa asiasta *7. Keskusrahaston vuoden 2017 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2017–2019* antamansa mietintönsä yhteydessä.

28. marraskuuta 2016

Markku Salminen
Talousvaliokunnan puheenjohtaja

Kimmo Kallinen
Sihteeri

Vastaesitys sivistysvaliokunnan mietintöön

Päätösesitys

Esitämme, että kirkolliskokous varaa vuoden 2017 talousarvioon ja suunnitelmavuosille 2018-19 tarvittavan määrärahan venäjänkielisen viestinnän suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi. Määrärahaa voidaan käyttää tarpeen mukaan myös muiden kieliryhmien viestinnän kehittämiseksi (englanti, kreikka, romania, serbia jne.). Kokoaikaisen työntekijän palkkaaminen tässä vaiheessa ei ole taloudellisesti kannattavaa.

Venäjänkielisen viestinnän toteuttamiseen hyödynnetään jo olemassa olevia resursseja palvelukeskuksessa, hiippakunnissa ja seurakunnissa.

Päätöksen perustelut

Päätöksen perusteluissa yhdyimme sivistysvaliokunnan perusteluihin.

29. marraskuuta 2016

Ioannis Lampropoulos

Varvara Merras-Häyrynen

Mikko Sidoroff

Juha Lampinen

Päätös:

Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja Maria Lampinen muutti valiokunnan mietinnön sisältöä siten, että valiokunta esittää, että kirkolliskokous hyväksyy kirkon viestintään kohdennettavaksi 50 prosentin henkilötyöpanoksen määrältään 30.000 euroa huolehtimaan kirkon venäjänkielisestä viestinnästä kolmen vuoden määräajaksi. Sen jälkeen tilanne on arvioitava uudestaan.

Vastaesityksen osalta Ioannis Lampropoulos ilmoitti, että vastaesityksen tekijät vetävät esityksensä pois käsittelystä.

Talousvaliokunnan puheenjohtaja Markku Salminen ilmoitti, että sivistysvaliokunnan muutettu esitys vastaa talousvaliokunnan mietinnössä esitettyä kantaa.

Hyväksyttiin sivistysvaliokunnan tekemän muutetun esityksen mukaisesti.

Asia 7. Keskusrahaston vuoden 2017 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2017 – 2019

Talousvaliokunnan mietintö

Lausuntopyynnöt

Talousvaliokunta on saanut asiassa lausunnon sivistysvaliokunnalta.

Kuulemiset

Talousvaliokunta on kuullut talouspäällikkö Henna Mynttistä ja kiinteistöpäällikkö Matti Rouvista sekä Valamon opiston johtokunnan puheenjohtaja Sirpa Okulovia ja rehtori Katja Kareista.

Päätösesitys

Talousvaliokunta esittää, että kirkolliskokous hyväksyy keskusrahaston vuoden 2017 talousarvion sekä toiminta- ja taloussuunnitelman vuosille 2017–2019 seuraavin muutoksin:

- Kustannuspaikalle 301 Avustukset ja yhteistyösopimukset tilille 4819 Maahanmuuttajatyö lisätään 50 000 euroa, joka kohdistetaan Karjalan hiippakunnan seurakuntien yhteisen venäjänkielisen papin toimen palkkauksen tukemiseen vuosille 2017–2019.
- Kustannuspaikalle 212 Viestintä- ja tietohallinto tilille 4400 Asiantuntijapalvelut lisätään

15 000 euroa vuosille 2017–2019, joka kohdistetaan venäjänkielisen viestinnän kehittämiseen. Kokonaisuudessaan venäjänkielisen viestinnän tehostamiseen kohdentuu 30 000 euroa, sillä Helsingin seurakunnan kanssa tehdyn tiedottamisyhteistyösopimuksen päättymisen myötä vuoden 2016 lopussa tilillä on käytettävissä 15 000 euroa.

- Kustannuspaikalle 111 Kirkollishallituksen kollegio tilille 4400 Asiantuntijapalvelut lisätään 5 000 euroa kirkolliskokouksen päätösten edellyttämien työryhmien kuluihin.

Talousarvion sitovuustaso on kustannuspaikkatasoinen, ja kirkollishallituksen päätöksellä voidaan poiketa enintään 10 prosenttia.

Edellä esitettyjen muutosten jälkeen budjetin kokonaissumma on 6,9 miljoonaa euroa. Talousarvio vuodelle 2017 on 101 700 euroa alijäämäinen.

Päätöksen perustelut

Kirkon talousarvio on laadittu edellisen kirkolliskokouksen ja kirkollishallituksen asettamilla linjauksilla. Kirkon saamaan valtionavustukseen ei tule indeksikorotuksia vuosina 2017–2019. Myöskään keskusrahastomaksujen tuottoon ei ole näköpiirissä merkittäviä muutoksia. Talousarvion poistosuunnitelmaa on talousvaliokunnan mielestä pidettävä realistisena.

Talousarviossa on varauduttu:

- vuonna 2018 voimaan astuvan EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämien muutosten tekemiseen kirkon palvelukeskuksen rekisteripalveluissa
- palvelukeskuksen taloustoimiston taloushallinnon uuden järjestelmän kartoittamiseen
- asiantuntijatukeen hankerahoituksen kartoittamiseksi ja hakemiseksi seurakunnissa ja muissa kirkon yksiköissä

Taloussuunnitelmaa tehtäessä on tiedossa, että kirkon ja seurakuntien kiinteistöjen korjausvelka on merkittävä, mutta nykyistä huomattavasti suurempiin peruskorjausavustuksiin varautuminen edellyttää selkeää suunnitelmaa ja aikataulua, joita ei toistaiseksi ole vielä laadittu.

Viime vuosina kirkko on tehnyt merkittäviä investointeja (kirkon keskustalo ja ortodoksinen seminaari). Suunnitelmavuosille ei ole tarvetta suuriin investointeihin kiinteistöjen ja rakennusten osalta.

Talousvaliokunta toteaa, että kirkon palvelukeskuksen taloustoimistossa on tehty auditointi, jonka seurauksena taloustoimiston uuden järjestelmän kartoitus on nostettu kiireelliseksi kärkihankkeeksi.

Talousarvion tulos vuodelle 2017 on alijäämäinen. Tulokseen vaikuttavat kirjavaraston alaskirjaus, seminaarin remontin aktivoinnista arvioidut poistot ja remontin rahoitusta varten otetun lainan kustannukset sekä nyt esitetyt lisäykset venäjänkielisen työn tukemiseen. Suunnitelmavuosien 2018 ja 2019 aikana tilikauden tuloksen arvioidaan kääntyvän ylijäämäiseksi.

Avustukset ja yhteistyösopimukset

Kirkolliskokouksen aiemman linjauksen mukaisesti tavoitteena on pidettävä sitä, että seurakuntien toiminta-avustuksien suhteellista osuutta kaikista avustuksista vähennetään ja avustukset korvataan kehityshankkeilla sekä yhteistyösopimuksilla. Tämä tavoite näkyy nyt laaditussa taloussuunnitelmassa. Peruskorjaus- ja uskonnonopetusavustukset kuitenkin säilyvät.

Talousvaliokunta toteaa, ettei talousarviossa ole merkittäviä muutoksia kirkon tekemiin yhteistoimintasopimuksiin liittyen vuonna 2017. Ortodoksisen kirkkomuseon säätiön kanssa voimassa olevan yhteistoimintasopimuksen kausi päättyy vuoden 2017 lopussa. Kirkollishallituksen on neuvoteltava uusi sopimus ottaen huomioon kirkolliskokouksen hyväksymät vaihtoehdot koskien keskusrahaston saamia museosäätiöltä. Vaihtoehdot ovat saamista muuttaminen velaksi tai kirkon avustuksen vastaava pienentäminen.

Myös muiden kirkon solmimien yhteistyösopimusten vaikuttavuus, sisältö ja kustannukset tulee arvioida uudelleen niiden päättyttyä.

Talousvaliokunta toteaa, että kirkon kulttuuriperinnön tukemiseen käytetään huomattavan paljon varoja verrattuna seurakuntien avustuksiin. Talousvaliokunnan mielestä tätä suhdetta tulee muuttaa jatkossa niin, että uusien yhteistoimintasopimusten solmimisen myötä painopiste siirtyy selkeämmin seurakuntien tukemisen suuntaan.

Kirkon hallinnon kehittämisprosessin eteneminen, sen myötä tehtävät päätökset ja uudelleenjärjestelyt vaikuttavat jatkossa keskusrahaston resurssien jakaantumiseen. Talousvaliokunta korostaa, että kehittämistyön täytyy tuoda myös taloudellisia säästöjä. Talousvaliokunta katsoo, että uudessa tilanteessa on laadittava myös selkeät strategiset linjaukset siitä, millä periaatteilla keskusrahaston talousarvio jatkossa valmistellaan.

Kirkon, sen seurakuntien ja järjestöjen sekä kirkon yhteistyökumppaneiden on tehostettava ulkopuolista varainhankintaa. Mikäli uusia resursseja ei löydy, joudutaan toimintaa jatkossa sopeuttamaan.

Kirkolliskokoukselle tehdyn aloitteen 9a mukaiseen venäjänkielisen viestinnän kehittämiseen talousarviossa on varauduttu 30 000 euron määrärahalla. Kustannus katetaan siten, että siihen kohdennetaan Helsingin seurakunnan kanssa laaditun tiedottamis-yhteistyösopimuksen päättymisen myötä vapautuva resurssi 15 000 euroa. Lisäksi tarkoitukseen varataan 15 000 euroa lisärahaa. Talousvaliokunta edellyttää, että viestinnän kehittäminen perustuu huolelliseen ammatilliseen kartoitukseen venäjänkielisen viestinnän tarpeesta. Venäjänkielistä viestintää tulee toteuttaa yhteistyössä järjestöjen ja seurakuntien kanssa.

Talousvaliokunnan mielestä järjestöjen ja opiston yhteinen avustushakemus Ortodoksinen diakonia- ja lähetystyö Suomessa -hankkeen työntekijän palkkaamisesta on vielä keskeneräinen, vaikkakin perussisältönsä puolesta kannatettava. Hanke edellyttää nykyistä selkeämpää ja monipuolisempaa hankesuunnitelmaa. Tällä hetkellä kirkolla ei ole taloudellisia resursseja hankkeen rahoittamiseen. Tämän vuoksi talousvaliokunta ei puolla määrärahan lisäämistä vuodelle 2017. Talousvaliokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että seurakuntien kehityshankkeissa voidaan huomioida vapaaehtoistyö yhteistyössä kirkon järjestöjen kanssa.

Talousvaliokunta kiinnittää huomiota Valamon luostarin huolestuttavaan taloustilanteeseen. Tilanne voi vaikuttaa myös luostarin mahdollisuuksiin toimia jatkossa Valamon opiston ylläpitäjänä yhteisönä. Talousvaliokunta toteaa, että kirkon ja opiston välillä ei ole allekirjoitettua yhteistyösopimusta vuodesta 2016 lähtien, vaikka kirkollishallitus on päättänyt sellaisen tekemisestä. Sopimussuhde on näin ollen epäselvä, minkä vuoksi yhteistyösopimus tulee käsitellä pikaisesti uudelleen ja saattaa asianmukaiseen muotoon. Talousarviossa esitetty, opistolle osoitettu 73.000 euron tuki voidaan maksaa heti, kun edellytykset sopimukselle on tarkastettu ja sen myötä sopimus on syntynyt.

30. marraskuuta 2016

Markku Salminen
Puheenjohtaja

Kimmo Kallinen
Sihteeri

Päätös:

Hyväksyttiin talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

5. Arkkipiispan päätöspuhe

Päätöspuhe kirkolliskokouksessa Valamon luostarissa 30. marraskuuta 2016

Korkeasti pyhitetyt esipaimenet, hyvät isät, veljet ja sisaret!

Toimikauden 2016–2019 ensimmäinen kirkolliskokous on päättänyt ensimmäisen kokoontumisensa. Tässä kokouksessa valittiin uudet jäsenet kirkkomme toimeenpanevaan elimeen kirkollishallituksen kollegioon. Onnittelen tehtävään valittuja ja toivotan heille siunausta tähän vastuullisen luottamustoimen hoitoon.

Esipaimen **Ambrosius** ilmoitti kokouksen yhteydessä, että siirtyy ensi vuonna eläkkeelle Helsingin metropolitan tehtävästä. Vaikka kukkien ja lahjojen aika Ambrosiukselle koittaa myöhemmin haluan jo tässä yhteydessä ilmaista kiitoksemme metropolitalle yhteisistä työvuosista.

Kirkolliskokouksen yhteydessä esitettiin näkemyksiä aloitteeseen arkkipiispan istuimen mahdollisesta siirtämisestä ja hiippakuntahallinnosta yleensä. Asioihin tuotiin kanonisia, hallinnollisia ja taloudellisia perusteluja. Kaikki perustelut taipuvat hyvin niin muutosten esittämiseen kuin niiden vastustamiseenkin.

Kirkolliskokous on luottamustoimielin. Sen jäsenistössä on paljon kanonista, hallinnollista, taloudellista, lainopillista ja teologista asiantuntemusta. On hyvä, että tätä eri alojen asiantuntijuutta voidaan kuulla mietintöjen ja lausuntojen lisäksi myös täysistuntopuheenvuoroissa. Näin voimme nähdä, miten subjektiiviset argumentit kasvavat kollektiivisiksi päätöksiksi.

Kirkolliskokous päättää kirkon keskushallinnon ja hiippakuntien talousarvion linjauksista. Se päättää myös hiippakuntarajojen muuttamisen, valitsee piispat ja päättää myös lukuisista muista asioista. Kirkolliskokouksen ja kirkollishallituksen saumaton yhteistyö on erittäin tärkeää samoin valiokuntatyö koko kirkolliskokouksen aikana.

On hyvä muistaa, että kirkolliskokous on papiston ja seurakuntien luottamushenkilöiden valitsema toimielin. Kirkon asiantuntijatyöryhmät valitaan demokratian kriteerein ja perustein.

Toivon, että kirkollishallituksen kollegio – jonka uudet jäsenet valittiin tässä kokouksessa yksimielisesti – saa valmistella asiat ensi vuoden kirkolliskokoukselle siinä luottamuksessa, että heidän työnsä on seuraavan kirkolliskokouksen päätösten ensisijainen perusta.

Hyvät esipaimenet, isät, veljet ja sisaret, arvoisat kirkolliskokousedustajat.

Suuren Synodin vuosi 2016 on pian päättymässä. Synodin panortodoksisen sihteeristön puheenjohtaja Sveitsin metropoliitta **Jeremias** luennoi viime lauantaina (26.11.) Geneven hiippakuntakokouksessa Synodin merkityksestä seurakuntaelämälle kirkossa.

Hän totesi, että kirkko tarvitsee synodaalisuutta eli yhteistä kirkollista päätöksentekoa liturgisten, kanonisten ja pastoraalisten kysymysten käsittelyä varten.

Tämä kolminaisuus – kirkon liturginen, kanoninen ja pastoraalinen puhtaus olkoon myös meidän kirkolliskokouksemme päätösten horisonttina.

Kiitän kirkolliskokousedustajia, puheenjohtajistoa, sihteeristöä ja kaikkia avustajia yhteistyöstä. Valamon Kristuksen kirkastumisen luostarin veljestöä kiitän vieraanvaraisuudesta ja mahdollisuudesta saada nauttia luostarin rukouselämän antamasta henkisestä ravinnosta.

Näillä sanoilla julistan Suomen ortodoksisen kirkon vuoden 2016 kirkolliskokouksen päättyneeksi.

6. Ilmoitusasiat

Ei ollut.

7. Istunnon päättäminen

Puheenjohtaja päätti VI täysistunnon klo 11.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Arkkipiispa Leo
Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa
Kirkolliskokouksen puheenjohtaja

Jari Rantala
Palvelukeskuksen lakimies
Kirkolliskokouksen sihteeri